

Toespraak Minister van Defensie, ZE E. van Middelkoop bij gelegenheid van de uitreiking van vijf Koninklijke Onderscheidingen, Marine Vliegkamp De Kooij, 29 mei 2009.

In Nederland zullen maar weinig mensen niet weten dat onze militairen wereldwijd ernstmissies uitvoeren. Zeer terecht bestaat er veel belangstelling en waardering voor deze dappere mannen en vrouwen die zich ver van huis en haard inzetten voor het bevorderen van internationale vrede, veiligheid en rechtsorde.

Maar ook in Nederland zijn militairen actief. Dit is minder bekend maar zeker niet minder belangrijk.

Dicht bij huis wordt defensiepersoneel ingezet voor onze dagelijkse veiligheid.

Ik spreek hier over 4600 militairen die 24 uur per dag, zeven dagen per week, jaar in jaar, uit paraat staan en ook daadwerkelijk worden ingezet voor en door de landelijke of lokale overheid. Deze inzet staat slechts sporadisch in de belangstelling –zoals onlangs bij de ontsmetting van het Medisch Spectrum Twente- maar verdient ook onze aandacht en waardering.

Vandaag brengen wij de opsporings- en reddingstaak, of naar goed militair gebruik uit het Engels afgekort tot “de SAR-taak” van Vliegtuig Squadron 7 van de Koninklijke Marine. We staan vandaag stil bij één van hun reddingsoperaties en bij de bemanning die dit uitvoerde.

Het verhaal dat ik u ga vertellen is het soort verhaal dat we vandaag de dag weinig horen maar waar juist zo'n behoefte aan bestaat.

Het is het verhaal over onversaagdheid, het uithoudingsvermogen en de moed van de vijf mensen die daar zitten en van de militairen die hier staan opgesteld. We gaan hiervoor terug naar zondag 21 december 2003.

Het is de dag waarop Nederland de kerstinkopen vanwege het spookachtige weer grotendeels laat voor wat ze zijn en de dag waarop een Boeing 737 van Easy Jet op Schiphol vanwege extreme gladheid van de baan raakt. Juist op die dag gaan even na half vier 's middags de piepers van kapitan-leutnant Langenhorst, de Duitse uitwisselingsvlieger bij squadron 7 en zijn bemanning.

Samen met tweede vlieger luitenant-ter-zee Tijben, boordwerktuigkundige sergeant-majoor Lelie, helikopterredder matroos Bedeke en luitenant-ter-zee arts Van den Berg vormen zij de SAR-bemanning van die dag.

Via het kustwachtcentrum komt de oproep dat de 'Iran Zanzan', een Iraans containerschip, voor de rede van IJmuiden in moeilijkheden verkeert. Er is sprake van gewonden en er is een arts nodig. Vanwege de wind en de zeegang kan het schip niet binnenlopen.

Ondanks dat het schip op aanwijzing de meest optimale koers vaart om zo veilig mogelijk te lieren, blijft het schip hevige en onvoorspelbare rolbewegingen houden. . Om niet in aanraking te komen met de obstakels van het schip en om de afdalende heliredder en arts niet te verpletteren, moet de helikopter de bewegingen van het schip op twaalf meter hoogte precies volgen. Het jongste bemanningslid, de dan 24 jarige heliredder matroos Marcel Bedeke daalt als eerste af.

Als eerste naar beneden gaan is het meest hachelijk. Er staat immers niemand met voldoende kennis aan dek die het afdalen coördineert. Marcel Bedeke bereikt echter veilig het dek, waarna hij de dokter Van den Berg en het benodigde medische materiaal binnenhaalt. De situatie die zij aantreffen blijkt ernstiger dan verwacht. De brug van het schip is door de zware zeegang veranderd in een ravage.

Te midden van de ravage vinden zij de kapitein en stuurman, die door de zware zeegang tegen de stuurhut zijn geslingerd. Hierbij zijn beide opvarenden zwaar gewond geraakt. Beiden moeten zo snel mogelijk naar het ziekenhuis voor verdere medische behandeling.

De redder en de arts hebben echter zelf de grootste moeite om zich staande te houden. Met het uitvallen van de stuurman en de kapitein, is er onder de bemanning niemand voldoende geëquipeerd om het schip op koers te houden. Het schip is hierdoor een speelbal van de elementen. Desondanks zien zij kans om de eerste patiënt te stabiliseren. Ondertussen wordt het weer slechter en slechter en valt de duisternis in.

Uiteindelijk slagen zij erin om de eerste patiënt op een brancard de heli in te lieren. Zij verspelen hierbij wel de veiligheidslijn waarmee de lierlijn wordt binnengehaald.

De arts en de redder blijven op het schip om de tweede patiënt te stabiliseren. Tien minuten later is de patiënt in het ziekenhuis van Beverwijk. De helikopter vliegt terug naar het schip.

Als zij de brancard naar beneden proberen te lieren, verspillen zij hun tweede lijn. Weer is de bemanning door het oog van de naald gekropen. Omdat de brandstof bijna verbruikt is, keert de helikopter terug naar De Kooij. Het is hier dat de bemanning blijkt geeft van hun vertrouwen onderling en in zichzelf, hun vermetelheid en vliegerschap.

Het is hier dat zich toont waarin een voortreffelijke bemanning zich onderscheidt ten opzichte van een goede bemanning. De bemanning is immers behoorlijk uitgeput door de geleverde inspanningen en de stressvolle omstandigheden.

Zij weten inmiddels hoe angstaanjagend de situatie is en het weer wordt steeds slechter.

Zij hadden hier gelet op deze omstandigheden met opgeheven hoofd kunnen stoppen met de reddingsoperatie.

Maar voor de derde maal laden zij zich op en gaan de zwarte nacht in op weg naar het schip in een poging de zwaargewonde opvarende het leven te redden. Haast is geboden want de toestand van de gewonde wordt steeds meer kritiek. Weer wordt er een lijn verspeeld.

Het hijsen moet vanwege het te slechte weer - het is gaan onwederen en hagelentijdelijk worden uitgesteld, maar in een moment van relatieve lichte ziet de bemanning toch kans de arts, de zwaargewonde patiënt, de uitrusting en de helikopterredder vanaf de brug van het schip de helikopter in te lieren.

De patiënt wordt in allerijl naar het hospitaal van Beverwijk gevlogen. Beide patiënten hebben het uiteindelijk overleefd en zijn relatief goed hersteld. Het schip wordt later door een loods naar binnen gevaren. Zes uur nadat de piepers gingen, staat de helikopter doch gehavend door de hagel, weer veilig op de Kooij. Twee dagen later vliegt de bemanning haar volgende missie.

Dames en heren, nu vraagt u zich af: "wat is dat voor een eenheid die in staat is om zulke operaties te verrichten? Vliegtuig Squadron 7 van de Koninklijke Marine zag

bijna zestig jaar geleden het levenslicht. Sinds lange tijd is zij ondermeer verantwoordelijk voor de “SAR-taak” op het Nederlandse gedeelte van het continentale plat.

Het is niet verwonderlijk dat maritieme vliegers deze taak vervullen. Zij maken immers normaal gesproken deel uit van de varende bemanningen van Harer Majesteits schepen en weten daarmee als geen ander hoe beangstigend en gevaarlijk het op een schip tijdens noodweer kan zijn. Zij kennen het scheepvaartgebruik als geen ander dat voorschrijft dat schepen in nood elkaar te hulp schieten, ongeacht nationaliteit, ras of religie van de bemanning.

Sinds de dagen dat er helikopters werden ingevoerd bij de Koninklijke Marine, zijn deze luchtvaartuigen zijn dan ook aangewend om mensen in nood te redden. Zo redde de toenmalige luitenant-ter-zee vlieger Idzerda – en hij is er vandaag bij- met de eerste helikopter van de Marine tijdens de watersnoodramp van '53 honderden mensen en een hond het leven.

Alleen al Vliegtuig Squadron 7 heeft sinds het officiële begin van de SAR-taak, 1259 mensen het leven gered!

Dames en heren, nu vraagt u zich af: wat zijn dat voor mensen die deze squadrons bemannen?

Als u de vijf mensen die daar zitten op straat tegenkomt, is de kans groot dat ze u niet zouden opvallen.

De boorplatformvlieger, de vlieginstruenteur en bijna moeder, de boordwerktuigkundige, de huisarts in opleiding en de marechaussee zijn dan ook opmerkelijk bescheiden over hun prestaties. Ze zijn zelfs verbaasd en wat verlegen onder de Koninklijke onderscheiding die hun aanstonds ten deel valt.

“We deden toch gewoon ons werk?”, zeggen ze. Deze houding is misschien wel kenmerkend voor deze eenheid. Over geleverde prestaties roert men niet de trom, want er zijn altijd collega's die ook voor dezelfde en misschien ook wel hetere vuren hebben gestaan. De trots en voldaanheid duren daarom doorgaans niet langer dan de dag van de geleverde prestatie. Want binnen deze eenheid telt vanwege de ernst van het werk slechts het hier en nu.

“Zorg maar dat je vandaag even goed presteert als gisteren”, luidt de opvatting.

Het thuisfront van de bemanningen is hierdoor eerder geneigd zich zorgen te maken over de autorit naar het vliegveld dan over de helikoptervluchten. Maar laat u niet misleiden over deze ingetogen opstelling.

Want de prestaties die hier geleverd worden, zijn alleen maar mogelijk na zware selecties, jarenlange opleidingen en trainingen, noeste arbeid en veel, heel veel doorzettingsvermogen en feilloos teamwerk. Want wat hier staat opgesteld dames en heren, is de eredivisie.

Want hoewel ze het zelf allemaal zo gewoon vinden wat ze doen, "gewoon ons werk", vindt de Koningin dat niet.

Vandaar dat deze vijf mensen aanstonds worden geëerd met de Koninklijke onderscheiding voor menslievend hulpbetoon.

Deze medaille is onlangs weer in het leven geroepen en bedoeld voor mensen die onder vredesomstandigheden met gevaar voor eigen leven, andere het leven hebben gered. De medailles gaan nu naar deze vijf kanjers, maar ik kijk hierbij letterlijk over hun schouder naar de opgestelde militairen die nu nog dagelijks de SAR-dienst vervullen en in overdrachtelijke zin naar al de bemanningen en het ondersteunende personeel die de afgelopen zestig jaar zich inzetten en waar nodig hun leven geriskeerd hebben om andere mensen het leven te redden.

Voor u staat een trotse minister; trots op onze Krijgsmacht, trots op onze Marine, trots op de helikoptergroep en trots op dit Squadron dat zulke uitzonderlijke mensen voortbrengt!

Ik weet overigens zeker dat deze trots ook voor de Commandant der Zeestrijdkrachten geldt. Want ook u generaal Zuiderwijk, heeft hier als vlieger in uw jaren uw aandeel geleverd aan de 1259 reddingen.

Dames en heren, Nederlanders zijn niet zo scheutig in het uiten van hun waardering voor het personeel van onze Krijgsmacht. "Dat past niet bij Nederland", zeggen we dan. Maar weet u, als ik zie hoe ongeremd we bijval geven aan de winnaars van

(vermeende) talentenjachten, volkszangers, soapsterren, voetbalelftallen en wat dies meer zij, dan moet er voor ons personeel toch meer inzitten?

Laten we daarom vandaag over onze eigen schaduw heenstappen en nou eens ongeremd trots zijn en dat laten blijken ook op deze vijf mensen hier, op deze eenheid die hier staat opgesteld en op alle vaak zo jonge mannen en vrouwen die de afgelopen zestig jaar, 24 uur per dag, zeven dagen per week, klaarstonden en waar nodig hun leven in riskeerden voor..., ja waarvoor eigenlijk? Niet voor de roem, niet voor de glorie en zelfs niet voor de medailles maar voor een medemens in nood!